

Inleiding Paul Weller bij Boekpresentatie Alfred Mozer biografie, 28-02-2019

(1) Borstbeeld

Ik ken twee Nederlanders – misschien zijn één of twee méér - die een bijzonder eer te beurt zijn gevallen

- de ene is Adriaan Roland Holst, de 'prins der dichters'.
- de ander is Alfred Mozer

Wat was die eer? Het feit dat hun hoofd is gebeeldhouwd door koningin Beatrix

- daar had Mozer ook wel een heel geschikte, markante kop voor:
- doorgroefd, doorleefd, doorrookt.
- de Friesche Courant noemde het ooit: *'de kop van een skutsjeskipper'*

Mozers borstbeeld staat nu in de entreehal van het kantoor van Euregio, in Gronau, net over de grens bij Enschede

- Euregio is het samenwerkingsverband van de gewesten aan weerszijden van de NL-Duitse grens, d.w.z. de Achterhoek en Twente en de tegenoverliggende delen van Duitsland)

- Mozer had zich na zijn pensionering in 1970 in de Achterhoek gevestigd.
    - hij werd daar de drijvende kracht in de beginjaren van Euregio.
    - en hij is daar tot op heden nog goed bekend
- (o.a. door enkele straatnamen aan weerszijden van de grens)

De onthulling van dat borstbeeld vond plaats in 1985, dat was zes jaar na Mozers dood in 1979

- koningin Beatrix en prins Claus waren beiden aanwezig
- (Beatrix niet als staatshoofd maar al kunstenares)

- prins Claus sprak er de feestrede uit:

- daarin sprak hij over de vele, vooral praktische grensperikelen
- hij benadrukte de noodzaak tot verdere samenwerking, want, zo zei

hij: *'weliswaar is de grens nu van prikkeldraad ontdaan, maar zij volgt, als schrikdraad, nog steeds grillig en lastig haar oude loop'*.

- Mozer gebruikte zelf vaak een net iets ander beeld:

- hij zei, ook heel treffend: *'grenzen zijn de littekens van de geschiedenis'*.

Mozers borstbeeld, precies op de landsgrens, is symbolisch voor waar Mozer voor stond. Hij zag het als zijn belangrijkste naoorlogse opgave om de Europese grenzen, en alles wat daarmee samenhang, te doen verdwijnen:

=> eerst het prikkeldraad => dan de schrikdraad => en dan, zo mogelijk, ook de littekens.

---

(2) Over deze man heb ik mijn boek geschreven

Ik had daar een drietal redenen voor:

(2.1) Op de 1^e plaats wilde ik de fascinerende levensgeschiedenis vastleggen van deze bijzondere man.

Die is het bondigst samengevat in de drie woorden van de ondertitel:

- Alfred Mozer: *'Duitsler, Nederlander, Europeaan'*
- het zijn (in hedendaagse jargon) zijn drie 'identiteiten'
- dat kan chronologisch gelezen worden als:
  - 'eerst Duitsler, dan Nederlander, dan Europeaan'
- maar je kunt het ook parallel lezen:
  - 'én Duitsler, én Nederlander, én Europeaan'

Mozer zei zelf over zijn Duits-zijn:

- *'je kan nu eenmaal de herinnering aan je geboorteland niet uittrekken als een vuil hemd'*.
- en als hij het wél deed, dan zorgden anderen er wel voor dat hij zijn verleden niet vergat,
  - want in het Nederland van de jaren '50 en '60 was hij voor velen (als dat zo uitkwam) nog steeds: 'die Duitsler'.

Je zou Mozer ook kunnen schetsen, niet in drie, maar in twee woorden

- maar dan wel vanuit een ander perspectief
- niet op basis van zijn 'identiteiten', maar op basis van zijn 'activiteiten'
- dan wordt het: Alfred Mozer: *'journalist en politicus'*

En het kan ook nog met één woord, weer vanuit een andere hoek:

- dat wordt het: Alfred Mozer: *'zendeling'*
  - hij had immers een boodschap, hij wilde iets bereiken, iets tot stand brengen.
    - zelf citeerde hij daarbij graag de filosoof Fichte: *'het leven is niet alleen een gave, het is ook een opgave'*.
-

(2.2) Dan kom ik bij de 2^e reden waarom ik dit onderzoek zo interessant vond:

Strikt genomen, kun je van iedereen wel zeggen:

- 'zijn leven speelde zich af tegen de achtergrond van de grote maatschappelijke ontwikkelingen'

Dat geldt voor iedereen, maar voor Mozer geldt het in zeer versterkte mate:

- zijn levensloop is geheel verweven met de politieke geschiedenis van Europa, (d.w.z. de geschiedenis zo ruwweg tussen de jaren 1920 en 1980).
- en dat is precies de periode in de Europese geschiedenis, waar ik zelf ook altijd speciaal in geïnteresseerd ben geweest.
- en zo paste mijn onderzoek naar Mozer precies bij mijn eigen belangstelling.

Door Mozer van jaar tot jaar te volgen, doorliep ik de geschiedenis van die periode 1920-1980. En dat probeerde ik te doen, niet vanuit het perspectief van vandaag, met alle kennis en wijsheid achteraf, maar door de ogen van iemand die er op beslissende momenten zelf bij betrokken was en die (en dat is belangrijk) op die momenten niet wist en ook niet kon weten wat er nog te wachten stond.

En het was heel goed mogelijk om Mozer op zijn weg te volgen, omdat hij, als journalist en als politicus, zich telkens duidelijk uitsprak (en dat ook vastlegde) over alles wat hij zag, wat hij meemaakte, en wat hij daarvan vond. En veel daarvan is in documenten en archieven bewaard gebleven.

Dat alles heeft mij op veel terreinen toch een ander (en vooral een meer genueanceerd) inzicht gegeven in de Europese geschiedenis.

(2.3) Er was nog een 3^e reden waarom ik het plezierig vond met deze man zo lang bezig te zijn.

En dat betreft Mozers unieke persoonlijkheid en karakter:

- hij was een gedreven man
- hij was verbaal heel sterk, hij schreef goed, hij was erudiet, vasthoudend, overtuigend.
- en hij had een gigantische Europees politiek netwerk
- men zei (enigszins overdreven): *'Mozer die loopt bij Adenauer en bij de Paus in-en-uit'*.
- zoiets liet hij zich ook graag aanleunen, enige ijdelheid was hem niet vreemd.
- in die gedrevenheid ging hij ver, soms té ver
- dan vond men hem een drammer, te veel overtuigd van zijn eigen gelijk, maar van de andere kant:
  - iemand zei over hem: *'je kon goed met hem ruziemaken, maar op het einde nodigde hij je altijd uit voor een biertje'*.
- op zo'n moment was hij weer de man die hij meestal was:
  - charmant, sociaal, uitermate geestig, zeer onderhoudend, met een geweldig gevoel voor humor en voor mooie verhalen

Ik citeer:

'Men zag de grote gestalte, altijd morsig gekleed, met de hartelijk uitgestoken hand,

de dreunend weergalmende lach en de zelden verzandende moppenvloed. Druk gesticulerend en almaar pratend over politiek en politici, gekruid met een onuitputtelijke voorraad anekdotes'.

---

(3) Het boek

Toen ik die verschillende kanten van Mozers levensloop en van zijn persoonlijkheid eenmaal goed in de vingers had, toen wist ik ook wat voor soort boek het moest worden:

- aan de ene kant: serieus, feitelijk correct, in de juiste context geplaatst en wetenschappelijk verantwoord

- maar tegelijkertijd ook lichtvoetig, met volop ruimte voor de humor en de anekdotes, die zo kenmerkend zijn voor Alfred Mozer.

Een serieus en een lichtvoetig boek, dat heb ik willen schrijven en dat hoop ik dat het dat ook geworden is. Maar daarover moet u, de lezer, oordelen.

Ten slotte, heel kort:

U vroeg zich in het begin misschien af waar Mozer het aan verdiend had, dat hij door Beatrix vereeuwigd werd.

Dat vloeide voort uit de jarenlange, zeer vriendschappelijke band tussen Mozer en het prinselijk paar, Beatrix en Claus:

- de band met prinses Beatrix begon met haar belangstelling en betrokkenheid (net als de trouwens de rest van de koninklijke familie) bij de Europese eenwording

- die band werd hechter na de komst van Claus in 1965. (Claus von Amsberg: een andere Duitser die Nederlander werd!)

- Mozer speelde toen een belangrijke rol bij de debatten rondom zijn komst.

Er is nu niet voldoende tijd om op de details hiervan verder in te gaan.

Daarvoor verwijs ik ook graag naar het boek!

Daar wil ik het bij laten, en maak ik graag plaats voor onze gastsprekers!

Dank u wel.